

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-145>

УДК 338.483.13:005.332.4

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АПАРАТ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ КОНКУРЕНТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СУБ'ЄКТІВ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ

INSTITUTIONALIZATION OF TRANSFORMING THE COMPETITIVE POTENTIAL OF THE TOURISM INDUSTRY SUBJECTS: THE TERMINOLOGY APPARATUS

Єрко Ірина Володимирівнакандидат географічних наук, доцент кафедри,
Волинський національний університет імені Лесі Українки
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5395-7557>**Ierko Iryna**

Lesya Ukrainka Volyn National University

Проаналізовано термінологічний апарат інституціоналізації трансформації конкурентного потенціалу суб'єктів туристичної індустрії. Метою публікації є дослідження теоретичного апарату інституціоналізації трансформації конкурентного потенціалу суб'єктів туристичної індустрії. Завдання дослідження полягають в аналізі змісту понять «інститут», «інституція», «інституційна структура», «інституціоналізація», характеристиці основних напрямів інституціоналізації трансформації конкурентного потенціалу суб'єктів туристичної індустрії. Охарактеризовано основні напрями інституціоналізації трансформації конкурентного потенціалу суб'єктів туристичної індустрії. Охарактеризовано поняття: «інститут», «інституція», «інституційне середовище», «інституціоналізація». Виділено характеристики інституціоналізації. Запропоновано власне тлумачення інституціоналізації трансформації конкурентного потенціалу суб'єктів туристичної індустрії.

Ключові слова: інституціоналізація, «інститут», інституція, інституційне середовище, конкурентний потенціал суб'єктів туристичної індустрії.

The article analyzes the terminological apparatus of institutionalization of the transformation of the competitive potential of the tourism industry subjects. The publication aims to study the theoretical apparatus of institutionalizing the transformation of the competitive potential of tourism industry entities. The tasks of the research involve the analysis of the content of the concepts of institute, institution, institutional structure, and institutionalization, and specifying the main directions of institutionalization of the transformation of the competitive potential of tourism industry entities. The emphasis is laid on the following trends of institutionalization of the transformation of the competitive potential of the tourism industry subjects: ensuring the sustainability, competitiveness, and safety of the tourism industry; effective legal support of processes of transformation of the competitive potential of tourism industry entities; development of balanced management decisions regarding the implementation of transformational processes of the competitive potential of tourism industry entities; development of a competitive environment in the tourism industry; restoration of tourist infrastructure facilities in the post-war period; recreating the tourist potential of destinations and increasing their tourist attractiveness; ensuring a balanced market of tourist services/products. The article provides an accurate description of the concepts «institute», «institution», «institutional environment», and «institutionalization» with a focus on the concept characteristics of institutionalization, namely: set of institutions, establishment and consolidation of norms, rules, statuses and roles, measures of legal, economic, political, organizational regulation of the economic processes in society. The study highlights an author's interpretation of the institutionalization of the transformation of the competitive potential of tourism industry subjects, where the institutionalization of the transformation of the competitive potential in the tourism area is understood as the process of formalization of institutions that are established and regulated by the relevant institutions for the transformation of the competitive potential of tourism industry subjects.

Keywords: institutionalization, "institute", institution, institutional environment, competitive potential of tourism industry subjects.

Постановка проблеми. Кризові явища та процеси в країні, які загострилися із початком пандемії COVID-19 та набули ще більших проявів в період протікання воєнних дій зумовлюють та посилюють необхідність здійснення відповідних трансформаційних змін. За відсутності належного інституціонального середовища будуть і надалі спостерігатися біфуркаційні та деформаційні процеси, які матимуть довготермінові негативні наслідки для економіки країни, її відновлення у повоєнний період та здійснення відповідних трансформаційних змін. Як зазначає Гриценко А. «в існуючому у країні біфуркаційному просторі панує невизначеність і навіть незначні у звичайному сенсі події можуть мати доле-носні наслідки» [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інституціоналізації трансформації досліджувало чимало вітчизняних вчених, серед яких В. Мартинець розглядає інституційні аспекти трансформаційних процесів національної економіки, Є. М. Кирилук, А. М. Прощаликіна розглядають методологію дослідження процесів трансформації економічних систем у сучасних теоріях, Н. О. Муніка досліджує теоретико-методичний аспект інституціоналізації соціально-економічного розвитку, А. А. Ткач описує інституціональні основи ринкової інфраструктури. Усі наукові доробки авторів було покладено в основу дослідження інституціоналізації трансформації конкурентного потенціалу суб'єктів туристичної індустрії.

Формулювання цілей статті. Метою публікації є дослідження теоретичного апарату інституціоналізації трансформації конкурентного потенціалу суб'єктів туристичної індустрії. Завдання дослідження полягають в аналізі змісту понять «інститут», «інституція», «інституційна структура», «інституціоналізація», характеристики основних напрямів інституціоналізації трансформації конкурентного потенціалу суб'єктів туристичної індустрії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Трансформація конкурентного потенціалу суб'єктів туристичної індустрії може відбуватися лише за умови подолання інституціональної кризи, яка посилилась в умовах воєнного часу та порушує збалансованість на ринку туристичних послуг/продуктів, та не дозволяє забезпечити сталість, конкурентність та безпечність розвитку туристичної індустрії. «В умовах кризи виникає інституційний вакуум – норми й правила

через неадекватність сучасності ігноруються. Розширюються неформальні рамки спілкування, різноманітні та локальні інституції, подвійні стандарти поведінки (для своїх і для чужих), спостерігається активізація метаконкуренції (конкуренції між інституціями, інститутами). У результаті збільшується різноманітність інституційних рамок, розмиваються структура й межі інституційного середовища, посилюючи його неоднорідність» [2].

З позиції інституціоналізації, «трансформаційні зміни – це зміна формальних та неформальних правил і норм як природного процесу в результаті розвитку суспільства, діяльності держави, модернізація існуючих чи поява нових формальних та неформальних інститутів з метою економічного зростання країни» [3].

Інституціональні зміни повинні сприяти стабілізації розвитку економіки країни, забезпечувати стійкість, безпечність та конкурентність туристичної індустрії, трансформацію конкурентного потенціалу суб'єктів туристичної індустрії, відтворення туристичного потенціалу, підвищення туристичної привабливості дестинацій, розвиток ринку туристичних ресурсів та його збалансування.

Отож, основними напрямками інституціоналізації трансформації конкурентного потенціалу суб'єктів туристичної індустрії є:

- забезпечення сталості розвитку туристичної індустрії;
- забезпечення конкурентності туристичної індустрії;
- забезпечення безпечності туристичної індустрії;
- ефективний правовий супровід процесів трансформації конкурентного потенціалу суб'єктів туристичної індустрії;
- розробка виважених управлінських рішень щодо здійснення трансформаційних процесів конкурентного потенціалу суб'єктів туристичної індустрії;
- розвиток конкурентного середовища в сфері туристичної індустрії;
- відновлення об'єктів туристичної інфраструктури у повоєнний період;
- відтворення туристичного потенціалу дестинацій та підвищення їх туристичної привабливості.
- забезпечення збалансованості ринку туристичних послуг/продуктів.

Більш краще зрозуміти інституціоналізацію трансформації конкурентного потенціалу суб'єктів туристичної індустрії, її структуру, напрями та етапи реалізації можна шляхом

дослідження поняття «інституціоналізація» та ознак, які формують його зміст та сутність. Водночас, варто зауважити застосування різного термінологічного апарату для харак-

теристики інституціоналізації, де застосовуються такі поняття як «інститут», «інституція», «інституційне середовище», «інституціоналізація» (табл. 1).

Таблиця 1

**Огляд джерел змісту понять «інститут», «інституція»,
«інституційна структура», «інституціоналізація»**

Автор	Визначення, джерело
1	2
<i>Інститут</i>	
Норт Д.	«правила гри в суспільстві, або створені людьми обмеження, що формують взаємодію людей» [4]
Найт Дж.	«набір правил, що структурують суспільні взаємовідносини особливим способом, знанням яких мають володіти всі члени даного співтовариства» [5]
Парсонс Т.	«набір правил, створених соціально, а не є предметом якоїсь угоди між учасниками договору» [6]
Веблен Т.	«стійкі навички мислення, властиві великим спільнотам людей» [7]
Матвеев С.	«сукупність встановлених у відповідних сферах правил гри та діючих відповідно до цих правил соціальних суб'єктів» [8]
<i>Інституції</i>	
Збарський В., Грибова Д.	«соціальні форми функцій суб'єктів, об'єктів, процесів і результатів економічної діяльності, що забезпечують еволюцію системи суспільного розподілу праці на підставі статусів, норм, правил, інструкцій, регламентів, контрактів, стандартів і порядків» [9]
Коваленко Ю.	«система, що включає тверді (офіційні) обмеження (правила і характеристики примусу), м'які (неофіційні) обмеження (стандарты поведінки і стереотипи мислення) й інтуїцію, які забезпечують досягнення оптимальної організації, координації і стимулювання поведінки економічних суб'єктів (домогосподарств, корпорацій, держав та інших організацій) і призводять до скорочення трансакційних витрат» [10]
Токар М.	«специфічна і певною мірою абстрактна категорія, яка одночасно є і певною організуючою ідеєю, формою регулювання громадської діяльності, виробленням суспільно активної колективної поведінки громадян» [11]
Масик М., Клименко О.	«суспільно прийняті традиції та порядок, в той час, коли інститут є законодавчо закріпленою традицією та порядком, де підкреслюється наявність дуального зв'язку між цими поняттями» [12]
<i>Інституційне середовище</i>	
Петрушенко Ю.	«охоплює сукупність основоположних фінансових, політичних, соціально-правових правил та організацій, що визначають форму суспільного устрою і через формальні й неформальні обмеження (норми права, правила, постанови та добровільно прийняті норми поведінки, звичаї) регулюють поведінку суб'єктів економіки, тому й впливають на розвиток економічної системи суспільства» [13]
Фрідман О.	«формує насамперед сукупність стійких економічних та соціальних зв'язків між людьми, норми та правила, за якими діють економічні агенти, реалізується конкретний спосіб господарювання» [14]
<i>Інституціоналізація</i>	
Selznick Ph.	«процес побудови соціальних інститутів» [15]
Мионов Ю., Мионова М.	«процес формування та створення соціальних, економічних і політичних інститутів як стійких форм організації діяльності господарюючих суб'єктів в економічній системі; правове та організаційне закріплення тих чи інших соціальних відносин господарюючих суб'єктів; процес пошуку компромісів і досягнення згоди між різними економічними інститутами» [16]

Продовження Таблиці 1

1	2
Сухорукова М.	«стадія процесу глобалізації, яка проявляється в упорядкуванні, формалізації і стандартизації міжнародних зв'язків і відносин, а також екстраполяції функцій національних інститутів на глобальний рівень у формі міжнародних організацій та норм і принципів міжнародного права, і в своєму становленні проходить етапи виникнення, сегментації, інституційного закріплення, узаконення та суспільного визнання» [17]
Довгий С.	«носить об'єктивно обумовлений перманентний характер, націлений на постійне приведення поточних завдань інститутів у відповідність із суспільними потребами» [18]
Ковбасюк С.	«процес формалізації, організації і легалізації суспільних відносин..., розглядається як типізація взаємодії індивідів, будь-яка (формальна або неформальна) організація їх діяльності» [19]
Ткач А.	«перетворення соціальних намірів у норму та формування правил економічного спілкування шляхом їх впровадження за допомогою владних інституцій (неписаних правил чи правової діяльності) на основі засобів правового, економічного і політичного регулювання» [20]
Груба Г.	«процес виникнення та підготовки інститутів інноваційного розвитку, визначення і закріплення соціально-економічних норм, правил, статусів і ролей, приведення їх у діючу систему шляхом прийняття конкретних правових актів з метою забезпечення сприятливого середовища для появи та виробництва інновацій» [21]
Berger P., Luckmann T.	«процес утворення стійких форм соціально-політичної взаємодії, заснований на формалізованих правилах, законах, звичаях» [22]
Copeland G., Patterson S.	«процес, унаслідок котрого інститути отримують свої цінності та стабільність» [23]
Huntington S.	«починається тоді, коли складається ситуація стабільної кооперації між ключовими акторами і групами, які мають більшість необхідних для функціонування організації ресурсів» [24]
Піч В.	«процес, у ході якого соціальні практики стають регулярними і довготривалими, так що їх можна представити як соціальні інститути» [25.]
Черниш Н.	«процес створення соціального інституту, заміну спонтанної та експериментальної поведінки передбачуваною поведінкою, яка очікується, моделюється, регулюється через визначення і закріплення соціальних норм, правил, статусів і ролей, приведення їх у систему, здатну діяти в напрямі задоволення певної суспільної потреби» [26]
Бень О.	«процес, який сприяє консолідації суспільства або спричиняє його деконсолідацію, процес, що, з одного боку, забезпечує суспільний розвиток і трансформацію, а з іншого – є їхнім наслідком» [27]
Муніка Н.	«перетворення соціальних намірів у норму та формування правил економічного спілкування шляхом їх впровадження за допомогою владних інституцій на основі засобів правового, економічного і політичного регулювання» [28]
Масик М., Клименко О.	«гармонійна робота держави з її інституціями, пов'язана із забезпеченням появи передових інституціональних змін задля зниження рівня невизначеності, зокрема генерування популярних, доступних та підходящих процесів для будь-якого учасника аналізованої сфери діяльності» [12]

Джерело: складено автором на основі [4–29]

Однак, незважаючи на широкий спектр досліджень, і досі відсутні підходи до комплексного розгляду інституціоналізації трансформації конкурентного потенціалу суб'єктів туристичної індустрії.

Проведений огляд дозволяє виділити такі характеристики інституціоналізації як:

– сукупність інститутів (формальних та неформальних), які визначають правила та процедури взаємовідносин між елементами системи в цілому, тобто «правила гри» в суспільстві;

– визначення і закріплення норм, правил, статусів і ролей, спрямування яких дає

змогу отримати позитивний результат та забезпечити упорядковану трансформовану економічну систему;

– заходи правового, економічного, політичного, організаційного регулювання економічних процесів у суспільстві.

Висновки. Отже, під інституціоналізацією трансформації конкурентного потенціалу суб'єктів туристичної індустрії будемо розуміти

процес формалізації інституцій, які встановлюються та регулюються відповідними інститутами трансформації конкурентного потенціалу суб'єктів туристичної індустрії, та які дозволяють створити відповідне інституційне середовище для безпечного, сталого та конкурентного розвитку туристичної індустрії задля задоволення суспільних потреб у збалансованому ринку туристичних ресурсів/продуктів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Інституційні трансформації соціально-економічної системи України: монографія / за ред. чл.-кор. НАН України Гриценко А. А.; НАН України. Київ, 2015. 344 с.
2. Кирилюк Є. М., Прощаликіна А. М.. Методологія дослідження процесів трансформації економічних систем у сучасних теоріях. *Механізм регулювання економіки*. 2011, № 4.
3. Мартинець В. Інституційні аспекти трансформаційних процесів національної економіки. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Економічні науки*. 2016. № 1 (6).
4. Норт Д. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки. Київ : Основи, 2012. 198 с
5. Knight J. *Institutions and Social Conflict*. Cambridge University Press. 2011. P. 14
6. Parsons T. *Essays in Sociological Theory*. N.Y. 2013. P. 143.
7. Veblen T. *The Place of Science in Modern Civilization and Other*. N.Y.: Huebsch. 2012. P. 239.
8. Матвеев С. О., Лясота Л. І. Економічна соціологія. Суми : Університетська книга. 2012. 184 с.
9. Збарський В. К., Грибова Д. В. Інституційні засади дослідження розвитку туристичної галузі. *Ефективна економіка*. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2020/10.pdf (дата звернення: 02.04.2024)
10. Коваленко Ю. Зміст категорії «інституція» в інституційному економічному аналізі. *Вісник THEU*. 2010. № 4. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/21181/1/%D0%9A%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%AE.pdf> (дата звернення: 02.04.2024)
11. Токар М. Громадська організація як соціоцентристська інституція. Альманах. *Українське державотворення*. 2020. № 4. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/35984/1/%D0%A2%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%9C%D0%AE_%D0%92-40.pdf (дата звернення: 02.04.2024)
12. Масик М.З., Клименко О.В. Теоретичні основи дослідження проблем інституціональної стійкості у міждисциплінарному дискурсі. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2022. Том 33 (72). № 5. URL: https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/5_2022/9.pdf (дата звернення: 02.04.2024)
13. Петрушенко Ю. М., Кугук І. О. Інституційні основи інноваційного управління розвитком ринку туризму в Україні. Туристическая библиотека. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/petrushenko.htm (дата звернення: 02.04.2024)
14. Фрідман О. А. Інституційне середовище інноваційного підприємництва. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. Том 31 (70). № 3, 2020. URL: https://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/31_70_3/31_70_3_1/5.pdf (дата звернення: 02.04.2024)
15. Selznick Ph. Institutionalism «Old» and «New». *Administrative Science Journal*. 1996. Number 2 (41). P. 270-278.
16. Миронов Ю. Б., Миронова М. І. Інституціоналізація як соціально-економічний феномен. *Вісник Херсонського державного університету. Економіка*. 2016. Вип. 17. Ч. 3. С. 9–11. URL: <https://kerivnyk.info/2016/05/myronov-institutionalization.html> (дата звернення: 02.04.2024)
17. Сухорукова М. О., Глобальна інституціоналізація: сутнісні характеристики та етапи розвитку. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2014. № 4 (75). URL: [http://zt.knute.edu.ua/files/2014/4\(75\)/uazt_2014_4_10.pdf](http://zt.knute.edu.ua/files/2014/4(75)/uazt_2014_4_10.pdf) (дата звернення: 02.04.2024)
18. Довгий С. В. Особливості інституціоналізації політичної влади в Україні : автореф. дис. ... канд. політ. наук : спец. 23.00.02 «Політичні інститути та процеси». О., 2007. 15 с.
19. Ковбасюк С. В. Сучасна інтерпретація поняття «інституціоналізація». *Актуальні проблеми держави і права*. URL: <http://apdr.in.ua/v50/29.pdf> (дата звернення: 02.04.2024)
20. Ткач А. А. Інституціональні основи ринкової інфраструктури: монографія. Київ : НАН України, Об'єдн. ін-т економіки, 2005. 295 с

21. Груба Г. І. Інституціональний механізм формування національної інноваційної системи України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. № 3, 2009. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=37> (дата звернення: 02.04.2024)
22. Berger P., Luckmann T. *The Social Construction of Reality*. N.Y: Garden City. 2011. 219 p., с. 64
23. Copeland G. W., Patterson S.C. Changing an institutionalized system. *dies.*(Hg.), *Parliaments in the Modern World*. Changing Institutions, Ann Arbor, 1994. P. 151–160
24. Huntington S. P. *Political order in changing societies*. Yale University Press. 2006
25. Соціологія. Терміни. Поняття. Персоналії : навчальний словник-довідник / [заг. ред. Пічі В. М.]. Львів : Новий світ. 2000, 2004. 476 с.
26. Черниш Н. Соціологія : курс лекцій. Львів : Кальварія, 2003. 540 с.
27. Бень О.Т. Інституціоналізація: теоретична інтерпретація поняття *Вісник Львівського університету. Серія соціологічна*. 2012. Випуск 6. С. 181–190
28. Муніка Н.О. Інституціоналізація соціально-економічного розвитку: теоретико-методичний аспект. *Інфраструктура ринку*. 2017. Випуск 12. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/12_2017_ukr/40.pdf (дата звернення: 02.04.2024)

REFERENCES:

1. Instytutstsiyni transformatsiï sotsialno-ekonomichnoi systemy Ukraïny: monohrafiia [Institutional transformations of the socio-economic system of Ukraine] / za red. chl.-kor. NAN Ukraïny Hrytsenko A. A. (2015); NAN Ukrainy, Kyiv, 344 p. (in Ukrainian).
2. Kyryliuk Ye. M., Proshchalykina A. M. (2011) Metodolohiia doslidzhennia protsesiv transformatsii ekonomichnykh system u suchasnykh teoriakh [Methodology for the study of transformation processes of economic systems in modern theories]. *Mekhanizm rehulivannia ekonomiky – Economy Regulation Mechanism*, no. 4. (in Ukrainian)
3. Martynets V. (2016) Instytutstsiinalni aspekty transformatsiïnykh protsesiv natsionalnoi ekonomiky [Institutional aspects of transformational processes of the national economy]. *Naukovyy visnyk MNU imeni V. O. Sukhomlynskoho. Ekonomichni nauky – Scientific Bulletin of V. O. Sukhomlynskyi MNU. Economic sciences*, no. 1 (6). (in Ukrainian)
4. Nort D. (2012) Instytutstsiini zasady doslidzhennia rozvytku turystychnoi haluzi [Institutions, institutional change and functioning of the economy]. Kyiv: Osnovy, 198 p. (in Ukrainian)
5. Knight J. (2011) *Institutions and Social Conflict*. Cambridge University Press. P. 14. (in English)
6. Parsons T. (2013) *Essays in Sociological Theory*. N.Y. P. 143 (in English)
7. Veblen T. (2019) *The Place of Science in Modern Civilization and Other*. N.Y.: Huebsch. P. 239. (in English)
8. Matvieiev S. O., Liasota L. I. (2012) *Ekonomichna sotsiologhiia [Economic sociology]*. Sumy: Universytetska knyha. 184 p. (in Ukrainian).
9. Zbarskyi V. K., Hrybova D. V. (2020) Instytutstsiini zasady doslidzhennia rozvytku turystychnoi haluzi [Institutional resources for the tourist industry development research]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2020/10.pdf (accessed April 02, 2024)
10. Kovalenko Yu. (2010) Zmist katehoriï «instytutstsiia» v instytutstsiinomu ekonomichnomu analizi [The content of the category "institution" in institutional economic analysis]. *Visnyk TNEU – TNEU Bulletin*, no. 4. Available at: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/21181/1/%D0%9A%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%B%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%AE..pdf> (accessed April 02, 2024)
11. Tokar M. (2020) Hromadska orhanizatsiia yak sotsiotsentrystska instytutstsiia [Public organization as a sociocentric institution]. *Almanakh. Ukrainske derzhavotvorennia – Ukrainian state formation*, no. 4. Available at: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/35984/1/%D0%A2%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%9C%D0%AE_%D0%92-40.pdf (accessed April 02, 2024)
12. Masyk M. Z., Klymenko O. V. (2022) Teoretychni osnovy doslidzhennia problem instytutstsiinalnoi stiikosti u mizhdystsyplinarnomu dyskursi [Theoretical foundations of the study of problems of institutional sustainability in interdisciplinary discourse]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Seriya: Publichne upravlinnia ta administruvannia – Academic notes of TNU named after V.I. Vernadskyi. Series: Public management and administration*. Tom 33 (72). № 5. Available at: https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/5_2022/9.pdf (accessed April 02, 2024)
13. Petrushenko Yu. M., Kuhuk I. O. (2007) Instytutstsiini osnovy innovatsiinoho upravlinnia rozvytkom rynku turystychnoi haluzi [Institutional foundations of innovative management of tourism market development in Ukraine]. *Turystycheskaia byblyoteka – Tourist library [Elektronnyi resurs]*. Available at: https://tourlib.net/statti_ukr/petrushenko.htm (accessed April 02, 2024)

14. Fridman O. A. (2020) Instytutsiine seredovyshe innovatsiinoho pidpriemnytstva [Institutional environment of innovative entrepreneurship]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Ekonomika i upravlinnia – Scientific notes of TNU named after V. I. Vernadskyi. Series: Economics and management*. Tom 31 (70). № 3. Available at: https://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/31_70_3/31_70_3_1/5.pdf (accessed April 02, 2024)
15. Selznick Ph. (1996) Institutionalism «Old» and «New». *Administrative Science Journal*. Number 2 (41). P. 270–278. (in English)
16. Myronov Yu. B., Myronova M. I. (2016) Instytutsionalizatsiia yak sotsialno-ekonomichnyi fenomen [Institutionalization as a socio-economic phenomenon]. *Visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Ekonomika - Bulletin of Kherson State University. Economy*. Vyp. 17. Ch. 3, pp. 9–11. Available at: <https://kerivnyk.info/2016/05/myronov-institutionalization.html> (accessed April 02, 2024)
17. Sukhorukova M. O. (2014) Hlobalna instytualizatsiia: sutnisni kharakterystyky ta etapy rozvytku [Global institutionalization: essential characteristics and stages of development]. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo – Foreign trade: economy, finance, law*, no. 4 (75). Available at: [http://zt.knute.edu.ua/files/2014/4\(75\)/uazt_2014_4_10.pdf](http://zt.knute.edu.ua/files/2014/4(75)/uazt_2014_4_10.pdf) (accessed April 02, 2024)
18. Dovhyi S. V. (2017) Osoblyvosti instytutsionalizatsii politychnoi vlady v Ukraini [Peculiarities of the institutionalization of political power in Ukraine]: avtoref. dys. ... kand. polit. nauk : spets. 23.00.02 «Politychni instytuty ta protsesy». O. 15 p. (in Ukrainian)
19. Kovbasiuk S. V. Suchasna interpretatsiia poniattia «instytutsionalizatsiia» [Modern Interpretation of the Notion «Institutionalisation»]. *Aktualni problemy derzhavy i prava – Actual problems of the state and law*. URL: <http://apdp.in.ua/v50/29.pdf> (accessed April 02, 2024)
20. Tkach A. A. (2005) Instytutsionalni osnovy rynkovoi infrastruktury [Institutional foundations of market infrastructure]: monohrafiia. Kyiv: NAN Ukrainy, Obiedn. in-t ekonomiky. 295 p. (in Ukrainian)
21. Hrubá H. I. (2009) Instytutsionalnyi mekhanizm formuvannia natsionalnoi innovatsiinoi systemy Ukrainy [The institutional mechanism of formation of the national innovation system of Ukraine]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok – Public administration: improvement and development*, no. 3. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=37> (accessed April 02, 2024)
22. Berger P., Luckmann T. (2011) *The Social Construction of Reality*. N.Y: Garden City. 219 r., p. 64 (in English).
23. Copeland G. W., Patterson S.C. (1994) Changing an institutionalized system. dies.(Hg.), *Parliaments in the Modern World. Changing Institutions*, Ann Arbor. R. P. 151–160 (in English)
24. Huntington S. P. (2006) *Political order in changing societies*. Yale University Press. (in English)
25. Sotsiologiia. Terminy. Poniattia. Personalii [Sociology. Deadlines. Concept. Personalities]: navchalnyi slovnyk-dovidnyk / zah. red. Pichi V. M. (2004) Lviv : Novyi svit. 2000. 476 p. (in Ukrainian)
26. Chernysh N. (2003) Sotsiologiia [Sociology] : kurs leksii. Lviv : Kalvariia. 540 p. (in Ukrainian)
27. Ben O. T. (2012) Instytutsionalizatsiia: teoretychna interpretatsiia poniattia [Institutionalization: a theoretical interpretation of the concept]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii sotsiologichna – Visnyk of Lviv University. The series is sociological*. Vypusk 6, pp. 181–190. (in English)
28. Munika N. O. (2017) Instytualizatsiia sotsialno-ekonomichnoho rozvytku: teoretyko-metodychnyi aspekt [Institutionalization of socio-economic development: theoretical and methodological aspect]. *Infrastruktura rynku – Market infrastructure*. Vypusk 12. Available at: http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/12_2017_ukr/40.pdf (accessed April 02, 2024)